

E-seminar: Uvod

Senka Šifkovič Vrbica, april 2016

Sedmi okoljski akcijski načrt Evropske unije do leta 2020 »[Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta](#)« v četrtem od devetih prednostnih ciljev načrta določa povečanje koristi okoljske zakonodaje Unije z izboljšanjem izvajanja. Stanje velike reguliranosti področja varstva okolja in številne kršitve narekujejo uvrstitev tega cilja tako visoko med okoljevarstvenimi prioritetami. Ureditev varstva okolja, tako na mednarodni, EU in nacionalni ravni je zelo kompleksna in obsežna, zato je znanje o ureditvi in njenem izvajanju potrebno razširjati tako, da bo lahko splošna in strokovna javnost razumela namen in koristi okoljske zakonodaje. Ta že danes določa številne pravice in možnosti varovanja zaščitenej dobrin okolja in narave, ki pa, ravno zaradi nepoznavanja, niso v celoti izkoriščene. Učinkovito pravno varstvo neke pravice je njen najpomembnejši del, saj brez ustreznega varstva pravica sama ne obstaja v celoti. Poznavanje okoljevarstvenih ureditev in z njimi prepletenih ureditev prostorskega načrtovanja je tako nujno tudi za nevladne organizacije s tega področja, saj so predvsem one tiste, ki v upravnih in sodnih postopkih zastopajo pravice narave, okolja, prostora, ki nimajo [svojega glasu](#).

Dobro poznavanja ureditve tega področja v okviru hitro spreminjajočih se družbenih razmer, ki se odvijajo tudi pod pritiskom [podnebnih sprememb](#), terja na področju varstva okolja dobro podkovane pravnice in pravnike, saj so oni tisti, ki bodo oblikovali novo zakonodajo in prilagajali pravne sisteme v podporo spoštovanju narave in zemlje kot celote in varovanju njenega ravnovesja. Okoljevarstvo, ki je v središče svojega zanimanja postavilo zgolj človeka, se umika pred okoljevarstvom, ki v svojo zaščito prevzema naravo in zemljo kot celoto. Zaradi vzpostavljanja večjega spoštovanja do narave in zemlje se ustaljena terminologija »varstva okolja«, ki je nekaj ločenega od nas, polni z zavedanjem, da gre za naravo, katere živi in neživi del ustvarjata življenje na zemlji. Človek je eden izmed izrazov tega življenja in zavest, da smo del povezanih ekosistemov zemlje, nam nalaga prevzem odgovornosti, da jih zaščitimo. Pravniki po svetu si že prizadevajo za uporabo obstoječega prava v tej luči, postavlja se vprašanje narave in njenih elementov kot nosilcev pravic, ekvadorski prebivalci so [uspešno tožili](#) naftno družbo Chevron, ki je povzročila ogromno škodo njihovem deževnemu gozdu, v imenu otrok in prihodnjih generacij je v teku tožba zoper ZDA zaradi povzročitve podnebnih sprememb. V Sloveniji je v teku tožba zaradi zaščite volka pred odstrelom.

Spoštovanje do narave bo znova vzpostavilo harmonijo, v kateri je človek z naravo že živel. Oblikovanje take bodočnosti pa je za naše preživetje nujno in se že dogaja. Bolivija je leta 2010 sprejela [Zakon o pravicah matere Zemlje](#), oblikovala se je globalna zveza za uveljavitev pravic narave ([Global Alliance for Rights of Nature](#)), iniciativa [Rights of Nature Europe](#) si prizadeva za sprejem direktive EU o pravicah narave, v okviru [Združenih narodov](#) pa so po razglasitvi 22. aprila kot svetovnega dneva Zemlje v teku prizadevanja za sprejem Univerzalne deklaracije o pravicah matere Zemlje.